

ESCOLTAR AVUI LA VEU DEL SENYOR

Com ens parla Déu a través de la pandèmia

Durant aquest temps, juntament amb tota l'Església, repetim les paraules del salm 94, que diuen: "tant de bo que avui sentíssiu la seva veu, no enduriu els vostres cors!". Els cristians hem d'estar molt atents a aquesta veu, que ens parla de moltes maneres i que és guia per a la nostra vida. La veu del Senyor s'escolta especialment a la Sagrada Escriptura, i aquest temps de Quaresma és moment singular per deixar que aquesta veu ressoni en la nostra vida i vagi transformant el nostre cor. Però la seva veu ressona també avui en la història dels homes. El concili Vaticà II va reprendre una expressió de Jesús, "signes dels temps", per indicar que l'Església ha d'estar atenta als esdeveniments de la vida dels homes i interpretar-los a la llum de l'Evangeli (cf. GS 4). Llegint aquests signes Déu segueix parlant a l'Església. El salm 94 subratlla que aquesta veu del Senyor ha de ser escoltada "avui". Comentant aquest salm, diu la carta als Hebreus: atenció, germans, que ningú tingui un cor dolent i incrèdul que el porti a desertar del Déu vivent (He 3, 12).

En aquest sentit, la pandèmia de la covid-19 és un d'aquests signes a través del qual Déu ens parla. Al començament d'aquesta pandèmia, alguns es van afanyar a dir que era un càstig de Déu pel comportament rebel de l'ésser humà. Aquesta comprensió ingènua del que passa no respon però a la idea de Déu que Jesús ens ha revelat. No crec que Déu s'hagi cansat d'estimar la humanitat i que, en un atac d'ira, li hagi enviat una malaltia com a càstig. Però sí que crec que aquesta malaltia és una crida a la reflexió i també a la conversió. És, sobretot, una oportunitat per tornar a Ell i escoltar amb atenció la seva veu, que ens segueix parlant.

Per escoltar-la i acollir-la necessitem llegir el que succeeix a la llum de la Paraula de Déu, que ens dona les claus per interpretar les coses. I necessitam també el do de l'Esperit Sant, que il·lumina la nostra intel·ligència i enforteix la nostra voluntat. La tasca de discerniment pot fer-la cadascú personalment, però és bo realitzar-la juntament amb altres creients, de manera comunitària. Us convit, per tant a demanar-vos, què ens diu Déu a través de la pandèmia. Primer cadascú ha de fer-se aquesta pregunta i intentar respondre-la. Després, podem dialogar amb la nostra parella o amb el nostre equip, que ens ajudarà a descobrir el que "avui" ens està dient el Senyor. Jo us presentaré a continuació la meva pròpia reflexió, amb l'esperança que us pugui ajudar a escoltar la veu de el Senyor. He destacat set aspectes que em sembla que val la pena subratllar. En la vostra reflexió segur que apareixeran molts altres elements que ens ajudin a descobrir el que Déu ens està dient.

1.- Som fràgils

La irrupció de la pandèmia ens va fer, en primer lloc, més conscients de la nostra fragilitat. Ens crèiem molt segurs, però un minúscul virus va posar cap per avall tota la nostra manera de viure, les nostres relacions socials i fins i tot l'economia mundial i les relacions entre els Estats. En aquest sentit, l'home modern ha rebut una lliçó d'humilitat: som fràgils i vulnerables, esteim fets de fang, la nostra carn humana és feble. Algunes persones es fan la il·lusió que la ciència ho resoldrà tot, que la medicina donarà resposta a tots els nostres mals. Però no som déus sinó homes. Quan es trobi solució a aquest virus, vindrà un altre. No som omnipotents. La malaltia i la mort amenacen constantment la vida de l'ésser humà.

Aquest sentiment és compartit per la Sagrada Escripura, que ens ensenya a mirar a Déu des d'aquesta situació. Quantes vegades els salms ens parlen de la feblesa de l'ésser humà! Som com l'herba -diu un salm- que brolla al matí, però a la tarda es seca (cf. Sal 89,6), l'home no dura més que una alenada, passa com una ombra (cf. Sal 39, 6-7).

Els salmistes dedueixen dues coses importants de la constatació de la vulnerabilitat de l'ésser humà. La primera és que demanen a Déu la saviesa per conèixer com som. "Senyor, dóna'm a conèixer la meua fi, i quina és la mesura dels meus anys, perquè compregui la meua caducitat" (Sal 39, 5) i, d'aquesta manera, adquireixi "la saviesa del cor" (Sal 89, 12). Creure'ns déus va ser l'engany del dimoni en l'origen; només un cor humil pot vèncer aquesta temptació i reconèixer davant Déu qui és de veritat. L'important no és conèixer el meu aspecte físic ni els compostos químics del meu cos, sinó conèixer la meua interioritat, el meu cor, que és el centre de les meves accions i desitjos.

En segon lloc, els salmistes ens conviden a viure aquestes circumstàncies amb confiança. "Espera en el Senyor, sigues valent, tingues ànim, espera en el Senyor" (Sl 27, 14); "Vós sou la meua confiança. Allibereu-me de les meves inquietuds" (Sal 39, 9). Durant aquests dies de pandèmia hem hagut de repetir moltes vegades: el Senyor és el meu pastor, no em manca res; encara que pas per barrancs tenebrosos, no tinc por de res (cf. Sal 23). No tenc por, Senyor, de la malaltia i tampoc de la mort; la meua vida és a les vostres mans. En temps d'incertesa és especialment important tenir la mirada fixa en Jesús (cf. He 12, 2), que ens diu: "Estic amb vosaltres cada dia"; "No tingueu por".

Us convidem a demanar-vos com hem viscut aquesta consciència de la nostra fragilitat. La assumim amb pau? ¿Ens ha ajudat a tenir "la saviesa del cor"? Aquesta pandèmia, ens ha fet mirar a Déu com a refugi i fortalesa nostra?

2.- Necessitem els altres

Hi ha un segon sentiment que ha brollat espontàniament en nosaltres aquests dies: el sentiment que necessitam els altres. La pandèmia ens ha fet més conscients que tots formam part de la mateixa humanitat. El virus ens ha igualat a tots, perquè salta fronteres i no s'atura davant el poderós, sinó que afecta tots per igual. Som part d'una mateixa humanitat.

També ens ha fet conscients que per aconseguir la salvació es precis que tots col·laborem. Ningú pot salvar-se pel seu compte d'un virus com la covid-19. Hem de salvar-nos junts, perquè només quan la salut dels altres estigui garantida, també ho estarà la nostra. Davant d'una catàstrofe natural o un incendi o un naufragi, moltes persones reaccionen amb el "que se salvi qui pugui". Això no val aquí: hem de salvar-nos junts i els uns als altres.

Per això és tan absurda aquesta carrera egoista dels països rics -i també d'algunes persones- per aconseguir la vacuna. No estarem segurs mentre no ho estiguin també els altres, perquè si no, sempre estarà l'amenaça que ens arribi al virus o alguna de les seves mutacions. Sent vergonya quan veig països d'occident acaparar vacunes oblidant el que passa al sud i deixant a la seva sort les vides de milers de persones.

El sentiment que ens necessitam ha sorgit també en advertir que, per salvar-nos, necessitam l'entrega generosa d'altres persones, com els sanitaris que -sobretot al principi de la pandèmia- van treballar incansablement de manera responsable, moltes vegades posant en joc la seva pròpia vida. A ells devem el nostre agraïment. Però també necessitam a altres persones com els cossos de seguretat, els farmacèutics, els pagesos, els transportistes, etc. Són molts els que han ajudat a facilitar la vida dels altres. Depenem dels altres. Això no és dolent; és la condició humana.

Aquesta pandèmia hauria de portar a augmentar el nostre sentiment de fraternitat amb els altres. En l'Encíclica "Fratelli tutti", el Papa Francesc ens convida a viure aquest sentiment, que té un fonament sòlid en la nostra fe. Hem de sentir-nos germans de tots els homes, perquè tots som fills del mateix Pare. El Creador ens va concedir a tots igual dignitat i ens ha cridat a tots a la felicitat en la comunió amb Ell. Reconèixer això ens porta a promoure una cultura de l'encontre, enfront de la tendència a aixecar murs que separen i divideixen.

El Papa Francesc indica que per construir aquesta cultura, hem de conrear en nosaltres les virtuts socials. Es tracta d'unes virtuts molt importants, encara que crec que parlam poc d'elles. L'arrel de totes és l'amor, però entès d'una manera especial, no com amor a una persona singular sinó com a preocupació per allò que és comú i com entrega generosa per portar-ho a terme. A això es diu "amor social" o "caritat política". No em preocup només de mi mateix o de la meva família, sinó de tota la societat en què visc.

L'amor pot portar a cercar aquest bé de tota la societat, encara a costa de sacrificar el meu.

Una altra virtut social important és la benevolència, que consisteix a voler el bé d'un altre i desitjar el millor per als altres: que siguin feliços, que madurin, que arribin a un benestar material i espiritual. Això -diu el Papa- ens porta a omplir la vida dels altres de coses belles, sublimes, edificants (cf. FT 112).

També hi ha la virtut de l'amabilitat. Es tracta d'un estat d'ànim que no és aspre i dur, sinó que és afable, suau, que sosté i conforta. És una manera de relacionar-se amb els altres, que s'expressa en gestos com tenir un tracte amable, intentar no ferir amb paraules i gestos, pronunciar paraules amables que encoratgin i cercar alleujar el pes dels altres (cf. n. 223). Això darrer és molt important: desitjar descarregar als altres de problemes i preocupacions, d'urgències i angoixes.

Aquestes virtuts i altres similars (com la capacitat de perdonar, la tolerància, la generositat, etc.) ens faran créixer en la consciència que som part de la mateixa humanitat. És important "teixir comunitat", estimar tothom, dialogar sempre. Podem demanar-nos com vivim aquestes virtuts: ens preocupam pels altres? ¿Ens importa el bé comú? ¿Som amables i benevolents? Com créixer en el sentiment que som part d'una mateixa humanitat?

3.- Respectar la creació

La tercera crida que es pot percebre en aquesta situació de pandèmia que vivim és respectar la creació. La cura que hem de prestar-nos els uns als altres s'ha d'estendre també a la creació. Tot i que no coneixem les causes concretes que van donar origen a aquest virus, sí que percebem un abús de l'home sobre la naturalesa, que pot tornar-se contra el mateix ésser humà. Entre l'ésser humà i la natura hi ha una relació de domini i no de respecte ni de cura, guiada per l'afany de sotmetre tot al poder i control de l'ésser humà. Oblidam que som part d'aquesta naturalesa i que tot està relacionat. Aquesta és una de les tesis que repeteix el Papa Francesc a *Laudato Si'*: hi ha una relació de mútua dependència entre l'ésser humà i la natura, perquè formem part de la mateixa; per això, allò que degrada la natura, acaba tornant-se contra el mateix home.

Enfront de la lògica del domini sobre la natura, hem d'adoptar una mirada contemplativa, és a dir, mirar la terra i la creació com un do que hem rebut, de què no som amos. Hem d'aturar-nos per percebre la bellesa de la creació. Aquesta actitud ens porta a respectar i a tenir cura de la natura. No som amos absoluts, sinó custodis del medi ambient. El nostre deure és cuidar-lo per evitar la seva degradació, la pèrdua de biodiversitat i la destrucció de la nostra casa comuna (cf. *Catequesi* 16-set-2020).

Per a això es necessari viure amb més austeritat, cosa que significa no malbaratar els béns que posseïm i, sobretot, els béns naturals. L'austeritat no és una virtut que estigui de moda, perquè l'ambient consumista en què ens movem incita justament a allò que és contrari, a la despesa, a no privar-se de res, a pensar només en si mateix. Però en la tradició cristiana, l'ús auster dels béns materials és condició per apreciar allò que és espiritual. En una preciosa oració del missal, li demanem a Déu que, sota la seva guia provident "de tal manera ens servim dels béns passatgers, que puguem adherir-nos als eterns" (*col·lecta diumenge 17 TO*). Si vivim submergits en un univers materialista, serà molt difícil que puguem alçar els ulls a Aquell que transcendeix l'espai i el temps.

L'austeritat és també una virtut pròpia de la Quaresma, perquè per travessar el desert quaresmal es necessari desprendre-se de moltes coses inútils i quedar-se només amb allò que és vertaderament important. La motxilla del pelegrí no pot estar massa carregada si vol arribar a la meta. Si volem l'encontre amb Déu en la soledat del desert, serà necessari no caminar molt carregats de coses. Amb això es relaciona una de les pràctiques pròpies de la Quaresma, el dejuni, "viscut com a experiència de privació", que ens "porta a descobrir de nou el do de Déu i a comprendre la nostra realitat de criatures que, a la seva imatge i semblança, troben en Ell el seu acompliment" (*Missatge per a la Quaresma del Papa Francesc*).

Podem demanar-nos com vivim la nostra relació amb la natura. ¿És de contemplació i cura? ¿Som austers o malgastadors?

4.- Revisar els nostres valors

La pandèmia -sobretot el temps de confinament- ha estat una invitació a revisar els nostres valors, perquè ens ha ajudat a descobrir també que moltes coses que eren supèrflues. Jo veig el temps de confinament com una travessia pel desert, semblant a la que va fer Israel. És un temps en què quedam privats de moltes coses i, si ho vivim bé, aprendrem a descobrir què és l'essencial, allò que perdura i té valor per sempre.

En les impressionants paraules del Papa Francesc pronunciades el 27 de març amb la plaça de Sant Pere buida, comparava el coronavirus amb una tempesta i deia: "La tempesta desemmascara la nostra vulnerabilitat i deixa al descobert aquestes falses i supèrflues seguretats amb les que havíem construït les nostres agendes, els nostres projectes, rutines i prioritats. Ens mostra com havíem deixat adormit i abandonat allò que alimenta, sosté i dóna força a la nostra vida i a la nostra comunitat".

Tant de bo hagi estat un temps per descobrir també el valor de la família. El confinament ens va obligar a conviure molt més temps del que és habitual i us pot haver ajudat a créixer com a matrimoni i també en la relació amb els vostres fills. Us convit a mirar enrere, cap a aquest any viscut i a valorar si heu sortit enfortits. En fer aquest examen del que s'ha viscut, no hem d'oblidar agrair els detalls d'afecte que els

altres han tingut amb nosaltres durant aquest temps i també saber demanar perdó per les nostres deficiències.

Alguns van viure junts aquests dies però no van aprendre a conviure. Cadascú es va tancar en si mateix, passant potser la major part del temps penjat a internet i a les xarxes socials o veient series a la televisió. L'altre dia vaig veure una frase al facebook que deia: "avui que ha caigut internet a casa he tingut temps per estar amb la família. Semblen bona gent". Certament en aquests dies hem sentit també l'absència d'abraçades i de contacte físic amb els nostres éssers estimats, sobretot amb els més grans de la casa. Hem hagut d'idear formes per continuar manifestant-los el nostre amor evitant el contacte físic. I esperam el moment de poder besar-los i abraçar-los per fer-los sentir tot el nostre amor.

Crec que aquest temps ha estat també una ocasió preciosa per a créixer en la nostra relació amb Déu. Pens, sobretot, en les hores de confinament, quan disposàvem de més temps perquè no podíem anar als llocs de treball. Pens també en tots aquells que encara no han pogut tornar a la feina i que disposen de més temps lliure. Ens ha servit per créixer en l'amor a Déu? ¿Hem dedicat una estona a pensar en Ell i a sentir el seu amor sobre nosaltres? ¿Hem après a pregar pels altres, per tanta gent que ha patit a causa de la covid-19? L'oració ens dóna força i alimenta d'esperança el nostre cor, perquè ens fa descobrir la presència de Déu en tota circumstància.

Un signe preciós de que els altres ens importen és resar per ells. A les nostres celebracions comunitàries ho venim fent i esper que també ho haguem fet en la nostra pregària personal. Recordar-se davant el Senyor de les persones que ha mort, dels seus familiars, que moltes vegades no han tingut ocasió de despedir-se, dels treballadors, dels científics,... El temps de coronavirus és temps d'orants, que es col·loquen amb audàcia i atreviment davant Déu, com Abraham o Moisès. Aquests homes ajuden a veure amb esperança el futur. I ajuden a escoltar el que Déu ens està dient en aquests dies.

5.- Curar el teixit social

Però la crisi sanitària que vivim no només demana canvis a nivell personal, sinó també com a societat. No obstant això, hem de dir que la sensació és que la gent vol passar full com més aviat i oblidar aquest malson per tornar al ritme de vida i de consum anterior a la pandèmia. "Passada la crisi sanitària, la pitjor reacció seria la de caure encara més en una febre consumista i en noves formes de autopreservació egoista" (FT 35). Seria una pena que no aprenguéssim la lliçó de la història.

La pandèmia ha posat en relleu algunes malalties de la nostra societat (el Papa Francesc va dedicar les catequesis d'agost i setembre de 2020 a aquest tema). La primera és una visió distorsionada de la persona humana, que ignora la seva dignitat. De vegades miram els altres com a objectes per usar i descartar. Ha estat terrible

contemplar com es realitzava una selecció (triatge) en els hospitals, decidint quins éssers humans eren dignes de rebre cures intensives i quins no ho eren. Enfront de la mirada individualista que domina el nostre món, hem de descobrir a l'altre com un do; el proïsme és el meu germà i no un estrany. Davant la indiferència de molts, els cristians hem de comprometre'ns activament a construir una nova societat en la qual els més privilegiats no siguin els més joves i els qui són rics, sinó els petits, els pobres, els darrers.

Ha estat revelador el comportament durant la pandèmia amb la gent gran, que han estat els més afectats. El nombre de morts de persones majors de 65 anys és impressionant. Molts van ser cruelment descartats (cf. FT 19). La quantitat de morts a les residències de gent gran i geriàtrics, en soledat, és una tragèdia perquè revela que no es va saber protegir la part més feble de la societat. És hora, per això, de demanar-nos si no hem d'abandonar aquest model i facilitar una atenció a la gent gran en un ambient més familiar. Un document vaticà del mes passat demanava replantejar els models d'assistència a la gent gran, donant major suport a les famílies (Pontifícia acadèmia per a la vida, "La vellesa: el nostre futur", 2-febrer-2021).

"Si les solucions a la pandèmia porten l'empremta de l'egoisme, ja sigui de persones, empreses o nacions, potser puguem sortir del coronavirus, però certament no de la crisi humana i social que el virus ha ressaltat i accentuat" (Catequesi 9 setembre 2020). Per sortir d'aquesta crisi hem de sentir-nos responsables dels altres, contribuint des de la nostra petitesa al bé de tots. Cadascú ha d'aportar el millor de si mateix per curar el teixit social. Des de les nostres famílies i des del món de les nostres relacions socials és molt allò que es pot fer.

6.- Solidaritat

La pandèmia no només ha posat en relleu que tots som germans, sinó que ha evidenciat també les diferències entre nosaltres i les desigualtats. Encara deim que tots esteim en el mateix vaixell, però la impressió és que navegam en vaixells diferents, perquè mentre alguns no tenen problemes, altres semblen enfonsar-se cada dia.

Crida l'atenció el tractament diferent de la pandèmia en els països rics i en el tercer món, que ha quedat abandonat a la seva sort. Però un congolès o un iranià són persones humanes amb els mateixos drets que nosaltres, inclòs el dret a la salut. També dins del nostre propi país la pandèmia ha provocat que una àmplia capa de la població, que subsistia amb un salari molt baix i no que havia pogut estalviar, ara es veu abocada a la pobresa i augmenten les cues dels que demanen ajuda a Càritas, Creu roja o serveis socials. Per això, a través d'aquesta pandèmia Déu ens crida a ser més solidaris. Escoltar avui la veu del Senyor ens demana estar atents al clam dels pobres, per intentar alleujar el seu dolor.

En la tradició de l'Església, l'almoïna és un dels mitjans amb els que volem mostrar a Déu que és vertader el nostre desig de conversió. Responem a l'amor que Déu ens té dirigint la nostra mirada al germà. Aquest any aquest gest té un significat especial, perquè ha crescut considerablement el nombre de germans que necessiten la nostra ajuda. Per això, una resposta al que Déu ens està dient en la pandèmia és ser generosos amb els més necessitats. Us suggereix que concreteu com a família que almoïna aneu a lliurar per ajudar els més pobres. Seria bo decidir tots junts de quines despeses comuns ens privarem aquesta Quaresma (menjars, roba, sortides,...) i a què els destinarem.

No podem oblidar tampoc a tantes persones que viuen el drama de la fam, la guerra o l'exclusió social arreu del món. Tenc por que aquesta pandèmia ens hagi fet més egoïstes, perquè els mitjans de comunicació s'han centrat molt en nosaltres, en les nostres dificultats, i ens han ocultat el dolor de tantes persones que segueixen patint més enllà de les nostres fronteres. Hi ha moltes altres pandèmies que assetgen la humanitat: la fam, que tants pateixen, quan hi ha aliments per a tothom; les guerres, alimentades per l'odi i l'afany de domini; els estils de vida consumistes, que submergeixen a molts en la pobresa. Que no decaigui la nostra solidaritat amb tots els que veuen degradada la seva dignitat. Per a tots volem ser una Església més samaritana.

Però val la pena pensar que aquestes ajudes puntuals són només una solució d'emergència, que no resolen el problema de fons. En l'Encíclica "Fratelli tutti" el Papa ens diu que ser solidaris no és només lliurar un donatiu i realitzar una ajuda puntual als altres. Ser solidaris –sentir-se unit als altres éssers humans- exigeix també "lluitar contra les causes estructurals de la pobresa, la desigualtat, la manca de treball, de terra i d'habitatge, la negació dels drets socials i laborals" (FT 116). Això implica desenvolupar polítiques solidàries i també treballar per una economia que estigui al servei del desenvolupament integral de la persona i que no deixi a ningú a la vora de camí.

7.- Forts en l'esperança

Pens que, enmig d'aquesta situació difícil, en què moltes persones estan cansades (es parla de "fatiga pandèmica") i desanimades, els cristians hem de mantenir-nos "ferms en l'esperança que professam" (He 10, 23). Un preciós escrit de segle II -la carta a Diognet- diu que els cristians són "com l'ànima al cos" (cap. 5). També avui els cristians hem de ser l'ànima de la nostra societat, el llevat que fermenta la massa (cf. Mt 13, 33), el motor que infon energia. El Papa Francesc, en el seu Missatge per a la Quaresma, ens ha demanat "viure una quaresma amb esperança". En aquest moment, en què tot sembla fràgil i incert, es necessari ajudar els altres a viure aquesta esperança.

Per a això necessitam, en primer lloc, apropar-nos a la font de tot consol que és Déu mateix. Són molt belles les paraules del començament de la segona carta als corintis, en les que Pau dóna gràcies a Déu perquè “ens consola en qualsevol tribulació nostra fins al punt de poder consolar nosaltres als altres en qualsevol lluita, mitjançant el consol amb què nosaltres mateixos som consolats per Déu” (2 Cor 1, 4). Nosaltres podrem consolar i infondre esperança si abans ens hem omplert de Déu. Podem viure aquest temps de Quaresma com una oportunitat per a tornar la nostra mirada a Déu i confiar en el seu amor. La situació que vivim ens impulsa a cercar l’essencial, a beure en les fonts que ens condueixen a “l’aigua viva” (Jn 4, 10) que és l’Esperit Sant.

Com a éssers humans, compartim amb els altres els temors davant la pandèmia i el desànim davant les restriccions, però tenim en nosaltres un Esperit que ens encoratja i que “fa noves totes les coses” (Ap 21, 5). Pensem en els primers deixebles, que també es van trobar “confinats” al Cenacle i que estaven plens de temors i incerteses, fins que va arribar l’Esperit i els va omplir d’audàcia i llibertat. Amb la força de l’Esperit, també nosaltres podrem acompanyar els altres i sostenir-los en l’esperança que nosaltres rebem de Déu. En aquesta quaresma, estiguem més atents a “dir paraules d’alè, que reconforten, que enforteixen, que consolen, que estimulen” (FT, 223).

Els cristians som testimonis d’un temps nou. La pandèmia ha provocat que moltes persones hagin posat en crisi el model narcisista de l’esser humà, dominant en el nostre entorn, i que s’hagin plantejat amb seriositat el sentit de les seves vides. Com deixebles de Jesús, podem presentar el model del Mestre, que omple de sentit i d’esperança la vida de l’esser humà. El cristià ha d’estar “disposat sempre per donar explicació a tot el que demani una raó de la nostra esperança” (1 Pe 3, 15).

Durant la crisi tots hem aplaudim als metges i infermers com a signe d’aprovació i d’alè. Però no ens conformem amb aplaudir. Com a cristians hem de lluitar per fer realitat els ideals; hem de somiar en gran, pensar en un món millor i treballar per construir-lo (cf. Catequesi 30-set-2021). Tenim una proposta alternativa a aquest món i hem d’oferir-la amb humilitat però també amb claredat. Creim en una civilització de l’amor, que cadascú de nosaltres pot construir cada dia. Estiguem atents a la veu del Senyor en aquesta pandèmia. Tant de bo que tant de dolor no hagi estat inútil i ens mogui a adoptar un nou estil de vida i uns nous valors (cf. FT 33. 35). Tant de bo que avui sentim la veu del Senyor!

†*Francesc, bisbe de Menorca*

Preguntes per a la reflexió personal i en grup:

Estem disposats a escoltar la veu de Déu, que ens parla en la nostra història?

1.- Som fràgils

- Com hem viscut la consciència de la nostra fragilitat, l'assumim amb pau? ¿Ens ha ajudat a tenir "*la saviesa del cor*" (Sal 89, 12)?
- Aquesta pandèmia, ¿ens ha fet mirar a Déu com a refugi i fortalesa nostra?

2.- Necessitem els altres

- En les nostres relacions amb els altres, ¿aixequem murs o construïm ponts? ¿Ens sentim germans de tots? ¿Com podem créixer en el sentiment de fraternitat?
- ¿Ens preocupa el bé de la societat o només el que ens afecta directament? Quines coses fem pel bé de tots?
- ¿Som amables i benvolents?

3.- Respectar la creació

- Com vivim la nostra relació amb la natura: és de contemplació i cura?
- ¿Som austers o malbaratadors?

4.- Revisar els nostres valors

- Durant aquest temps de pandèmia, quins valors importants hem descobert?
- ¿Ha servit aquest temps per créixer com a família? Convé examinar el que ha significat aquest últim any en relació amb el matrimoni i amb la vida familiar
- ¿Hem aprofitat aquesta circumstància per dedicar més temps a pensar en Déu i sentir el seu amor?
- ¿Hem pregat pels altres?

5.- Curar el teixit social

- Què podem aprendre com a societat d'aquesta pandèmia?
- Què podem aportar per curar el teixit de la nostra societat?

6.- Solidaritat

- ¿Esteim escoltant la veu de el Senyor que ens convida a ser solidaris?
- Concretar com podem manifestar la nostra solidaritat

7.- Forts en l'esperança

- En aquest temps, ¿ens hem deixat vèncer pel cansament i el pessimisme? En cas afirmatiu, preguntar-se per les raons d'això.
- Compartir amb els altres els raigs de llum, allò positiu que hem descobrir a la pandèmia
- ¿Hem experimentat l'alè de l'Esperit? Exposar les circumstàncies